

Járványmérleg

Gazdasági mérleget vontak a BBTE közgazdászai egy évvel a koronavírus-járvány romániai megjelenése után. Az összefoglalót a kolozsvári tudományegyetem Kommunikációs és PR-irodája juttatta el szerkesztőségünkhöz.

A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának hatfős, magyar tagozatos kutatócsoportja az új típusú koronavírus-járvány első szakaszában elindította a *COVID-19: Romanian Economic Impact Monitor* (econ.ubbcluj.ro/coronavirus) nevű kutatási projektet. Ezzel valós időben követik a járványhelyzet és a gazdaság alakulását, emellett rövid és középtávú előrejelzéseket készítenek a romániai gazdaság várható alakulásáról. Egy évvel az első romániai fertőzés kimutatása után, február végén összefoglalták az eltelt 366 nap legfontosabb következtetéseit.

A járványhelyzet alakulása

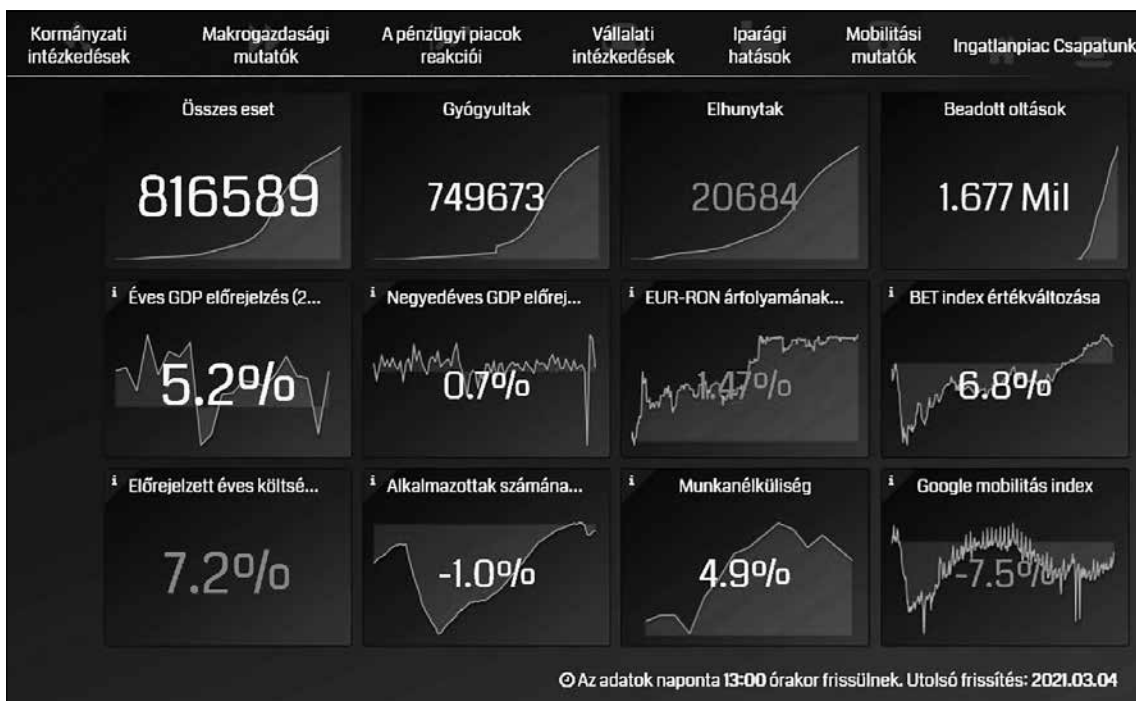
A koronavírus-járvány első éve két fő hullámban érkezett Romániába. Az első hullám során, a 2020. február–augusztusi időszakban

az aktív esetek száma 17 000 fölötti maximumot ért el, a napi megbetegedéseké pedig az 1500-at is meghaladta a csúcsideszakban. A második hullám a 2020. szeptember – 2021. februári időszakban bontakozott ki, ekkor az aktív esetek száma már a 116 000-et is meghaladta, a napi megbetegedéseké pedig 10 000 fölött tetőzött.

A járvány egy éve alatt összesen 795 732 fertőzöttet regisztráltak Romániában, ebből 736 020 személy meggyógyult, 20 233 elhunyt; az aktív esetek száma 2021. február 26-án 38 056 volt. Ugyanaddig a napig összesen közel 1,5 millió oltást adtak be az országban a Pfizer–BioNTech, a Moderna és az AstraZeneca gyártmányából, és több mint 613 ezer személy a második dózist is megkapta, ezáltal védettséget szerezve a koronavírus ellen.

Európában egy harmadik hullám volt kialakulóban idén februárban, ez azóta Romániát is elérte. Az egészségügyi minisztérium már bejelentette, hogy készül a harmadik hullámra, ugyanis elég nagy a valószínűsége annak, hogy a brit és dél-afrikai vírusváltozat Románia lakosságának körében is elterjedjen. A legtöbb hazai járványügyi szakember a harmadik hullám kezdetét március végére, április elejére prognosztizálta.

A projekt nyitó weboldalán található legfontosabb mutatók egy évvel a koronavírus romániai megjelenése után

Kormányzati intézkedések

A 2020-ban meghozott kormányzati és pénzügyi intézkedéseknek a gazdasági válsághelyzet enyhítése volt a céljuk. Olyan intézkedések jelentek meg, mint a kényszer-munkanélküliség, egyes adók és illetékek befizetési kötelezettségének elhalasztása, az állam által 80 százalékban garantált vállalati hitelek bevezetése, a kis- és közepes vállalatoknak segíteni hivatott IMM Invest és IMM Factor program, 9 hónapos hitelmoratórium, kedvezmények a határidő előtt befizetett vállalati adókra, a jegybanki alapkamat 1,25 százalékgig való lépcsőzetes csökkentése vagy a devizabetétek kötelező tartalékrátájának 5 százalékra csökkentése. Részben az időben meghozott intézkedéseknek köszönhetően Románia gazdasága az elemzők várakozásaihoz képest kisebb mértékben esett vissza tavaly, 2020 utolsó negyedéve pedig az előző negyedévhez képest számottevő gazdasági növekedést is mutatott.

Az állami költségvetés 2021-re 4,3 százalékos gazdasági növekedéssel számol, ami azt jelenti, hogy az év végéig Románia bruttó hazai terméke (GDP) behozhatja a járvány okozta veszteségeket, és újra elérheti a 2019-es szintet. Ennek a gyors visszarendeződésnek komoly ára van: 2020-ban a GDP-arányos költségvetési deficit majdnem elérte a 10 százalékot, idénre pedig 7 százalék fölötti deficitet vetítenek előre, ez pedig Románia államadósságát igen rövid idő alatt nagyon megnöveli.

A romániai gazdaság általános alakulása és kilátásai

A járvány okozta válság következtében Románia gazdasága tavaly 3,9 százalékos visszaesést könyvelhetett el az Országos Statisztikai Intézet legfrissebb becslései alapján, ám ez a csökkenés jóval mérsékeltebb az eurózóna 6,8 százalékos átlagos visszaeséséhez képest. Fontos megjegyezni azt is, hogy a mezőgazdaság kimondottan rossz évet zárt, ami nem a járványnak, hanem a kedvezőtlen időjárásnak tudható be. Ha a mezőgazdaság hatását kiszűrjük, akkor Románia „mindössze” 3 százalékos visszaesést könyvelhetett volna el.

A hatóságok gyors és viszonylagosan hatékony intézkedései, valamint a vállalati szektor várakozásokat meghaladó ellenálló képessége

mellett a romániai gazdaság struktúrája is jelentős szerepet játszott a mérsékeltebb gazdasági csökkenésben: a leginkább érintett ágazatok ugyanis, mint a turizmus és a vendéglátás, csak kis részarányt képviselnek Románia teljes gazdaságából, így ezek negatív hatása is csak korlátozott volt a gazdaság egészére nézve. Mindemellett azt is fontos kiemelni, hogy a járvány első hulláma más európai országokhoz képest viszonylagos késéssel érkezett meg Romániába és a környező országokba, ez szintén enyhítette a gazdasági következményeket.

Az előző év várakozásokon felüli gazdasági teljesítményéből kiindulva, mely 2020 utolsó negyedévében különösen hangsúlyos volt, 2021-ben Románia akár 5 százalékot meghaladó gazdasági növekedést is elérhet. Ám mivel Európa számos országában jelenleg ismét szigorú korlátozások vannak érvényben, rövid távon az eurózóna csak nehézkesen tud helyreállni, emiatt Romániában is csak szerény gazdasági növekedésre számíthatunk 2021 első negyedévében. Ezután azonban az elemzők dinamikusabb növekedést vetítenek előre, s ezt a növekedést a lakosság átoltottságának növekedése és a melegebb idő is támogatni fogja, s a járvány terjedése külföldön és belső egyaránt megtorpanhat. Ha Románia legfontosabb kereskedelmi partnerországai is helyreáll a gazdaság, ez a növekedés hosszabb távon is fenntarthatóvá válik, emellett az EU-s gazdasági támogatások szintén jó táptalajt nyújthatnak majd a hosszú távú gazdasági növekedésnek.

A pénzügyi piacok helyzete

A pénzügyi piacok alakulása 2020-ban rendkívül változékony volt: a tőzsdeindexek a márciusi hatalmas esést követően hasonlóan látványos visszarendeződést mutattak. A Bukaresti Értéktőzsde irányadó indexe, a BET például 2020-ban teljes mértékben ledolgozta a járvány miatt elszenvedett veszteségeket, sőt a válság kezdetéhez viszonyítva 2021. február végére +8,3 százalékos hozamot is elért.

Ebben az időszakban számos érdekes vagy extrém jelenségnek lehettünk tanúi: az olajár rövid időre negatív tartományba esett, az amerikai jegybank 0 százalékra csökkentette az irányadó kamatlábat, a tőzsdeindexek számos pozitív rekordot megdöntöttek a helyre-

(folytatás a következő oldalon)

Járványmérleg

(folytatás az előző oldalról)

állás során, de a kriptovaluták is sorra rekord magas árfolyamokat értek el.

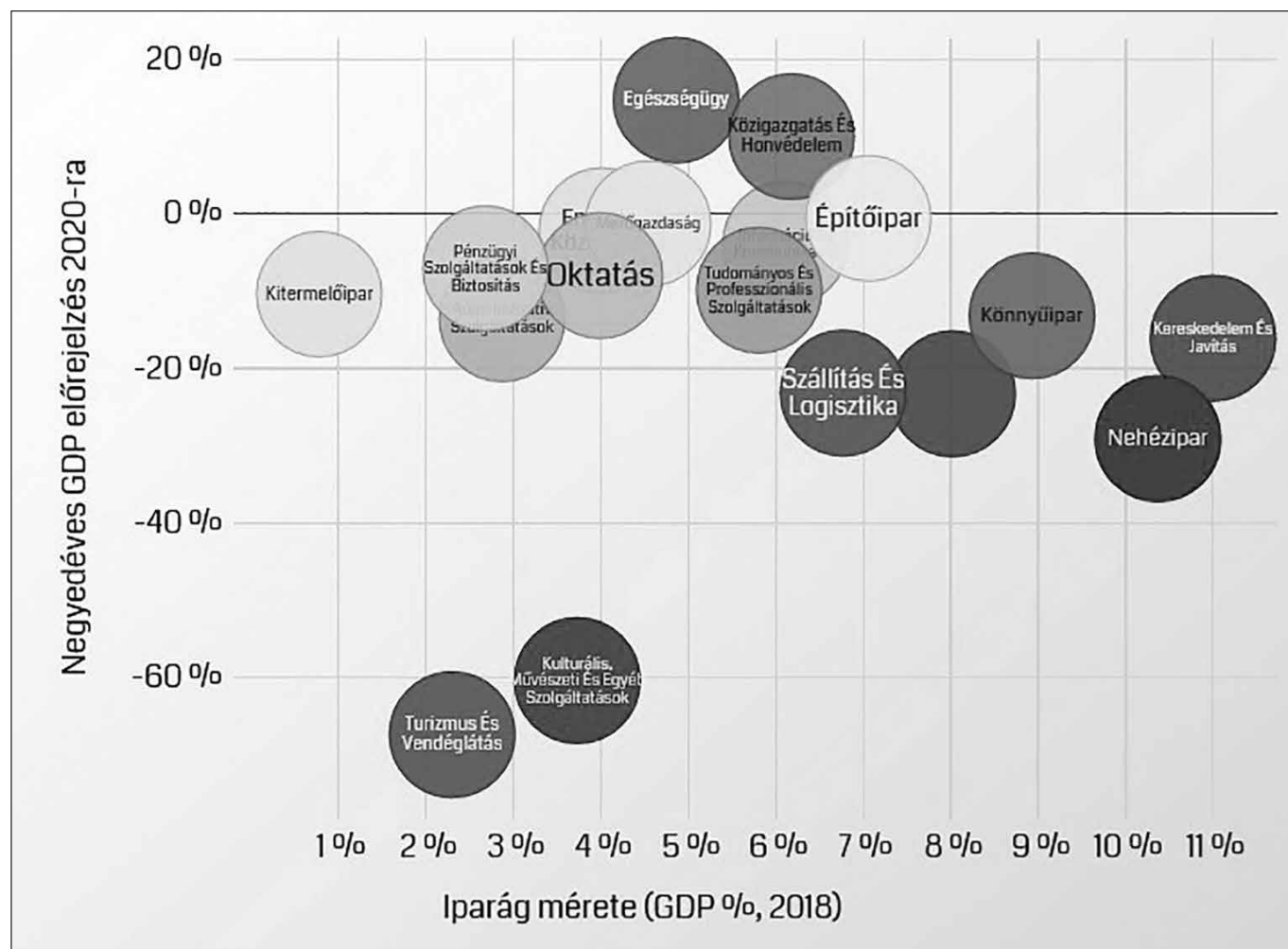
A közeljövő várható változásait tekintve az elemzők a legfontosabb kihívásnak minden valószínűség szerint a túlzott vállalati és banki likviditás kezelését tartják; ennek célja az inflációs nyomás enyhítése és egyéb makrogazdasági egyensúlytalanságok megszüntetése lesz.

A vállalati szektor helyzete

A koronavírus-járvány első hulláma, pontosabban 2020 második negyedéve volt az az időszak, amely a leghátrányosabban érintette a romániai vállalatokat. Az egyes iparágak között jelentős eltérések voltak tapasztalhatóak. Az IT szektor és a futárszolgálatok péld-

dául számottevő növekedést könyvelhettek el, míg másik két ágazatnak drámai veszteségekkel kellett szembenéznie: a turizmus és a vendéglátás 67,4 százalékkal esett vissza 2020 második negyedévében, s ugyanebben az időszakban a kulturális, művészeti és egyéb szórakoztató szolgáltatások 60,4 százalékos veszteséget könyvelhettek el. A romániai GDP-hez nagyobb arányban hozzájáruló ágazatok közül a nehézipar emelhető ki, amely becslések szerint 2020 második negyedévében 29,1 százalékkal esett vissza.

A szükségállapotot követő lazítás következtében a lakosság mobilitása is újra növekedésnek indult, ez kedvező hatást gyakorolt a gazdaság majdnem minden szereplőjére. 2020 végéig mindössze néhány ágazat maradt jelentős veszteségben, mint például a légi közlekedés vagy a vendéglátás, míg az ipar és a kereskedelem teljes mértékben behozta a járvány alatt elszenve-

A legjobban érintett iparágak méret és GDP-változás szerint 2020 második negyedévében az elsőhöz képest

dett veszteségeket. A leglátványosabb növekedést bemutató iparágak közül is az IT szektor (20%-ot meghaladó éves növekedéssel), valamint az építőipar emelkedett ki (10%-ot meghaladó éves növekedéssel).

A lakosság mobilitása

Az olyan jelentős bizonytalansággal és volatilitással jellemezhető időszakokban, mint a járványhelyzet, a lakossági mobilitás mutatói jó közelítést adhatnak a gazdasági és társadalmi folyamatok felmérésére, hiszen ezek naponta frissülnek, így sokkal aktuálisabb képet tudnak nyújtani, mint az egyébként nagyobb pontossággal jellemezhető, de sokszor jelentős késéssel publikált gazdaságstatisztikai adatok. A romániai lakosság mobilitásának legerőteljesebb csökkenése a szükségállapot idején volt mérhető (67%-ot is elérő országos csökkenés a járványt megelőző időszakhoz képest), ezt egy viszonylagos helyreállítás követte a nyári időszakban (14%-ot is elérő országos mobilitásnövekedés a járványt megelőző időszakhoz képest). E periódus leglátványosabb növekedését Konstanca megye produkálta, ahol a mobilitás adott pillanatban 138 százalékkal is felülmúlta a járvány időszaka előtti átlagszintet.

Jelenleg, egy évvel a koronavírus-járvány romániai kitörése után az országos mobilitás továbbra is lényegesen alacsonyabb az előző év járvány előtti időszakához képest: a mobilitási index az utolsó pár hétben a -15, -25 százalékos sávban mozgott.

Ingatlanpiac

A kezdeti várakozásokkal ellentétben az ingatlanpiac meglepően jól átvészelt a válság eddigi időszakát. Az egy négyzetméterre vonatkozó átlagárak alakulása országos szinten és a legnagyobb városokban is azt mutatja, hogy az ingatlanulajdonosok meg tudták tartani piaci pozícióikat és árakat. Bár a járvány első hónapjai az árak mérsékelt csökkenését, valamint a tranzakciók számának nagymértékű visszaesését okozták, 2020 nyarára az ingatlanpiac újra növekedési pályára állt, s ezt még enyhe árnövekedés is kísérte.

Ha a 2008–2009-es válság egy hasonló időszakával vetjük össze az ingatlanpiac mostani alakulását, akkor egyértelműen kirajzolódik, hogy az akkori ingatlanpiaci válság sokkal mélyebb volt, nagymértékű árcsökkenés kísérte, és jóval hosszabb távú következményei voltak.

A kutatási projekt részletesebb eredményei, naponta frissítve, a COVID-19 RoEIM online platformon tekinthetők meg (econ.ubbcluj.ro/coronavirus). Az elemzéseket folyamatosan tesszük közzé a projekt Facebook-oldalán (www.facebook.com/covid19.roeim).

A kutatási projekt vezetője **Szász Levente** egyetemi professzor (BBTE), a kutatócsoport tagjai pedig: **Bálint Csaba** (Román Nemzeti Bank, a BBTE társult oktatója), **Csala Dénes** (Lancaster University, a BBTE társult oktatója), **Csíki Ottó** (doktorandusz, BBTE), **Nagy Bálint Zsolt** (docens, BBTE) és **Rác BÉla Gergely** (adjunktus, BBTE).